

Educating for Shalom

I mitt förra *intro* skrev jag om ”bildning i krigstider” med Parisdåden i färskt minne. Bildning, hävdade jag, är något som bygger vår värld och bär med sig värden som överskrider det rent jordiska och timliga. Bildning är också ett motstånd mot krig på ett kulturellt plan.

Sedan dess har jag läst Nicholas Wolterstorffs essäsamling, *Educating for Shalom: Essays on Christian Higher Education*.¹ Han anlägger ett perspektiv på högre bildning som till synes går utöver den klassiska kristna bildningstraditionen (som jag själv vill tro att jag står nära).² Förutom att, som i den klassiska uppfattningen av bildning, integrera tro och sekulär vetenskap så bör man enligt Wolterstorff utbilda för att förändra världen. Han skiljer mellan kultur och samhälle (*culture* och *society*). Lite förenklat: kultur involverar de produkter eller artefakter som är konsekvensen av bildning medan samhälle involverar alla de mänskliga relationer som utgör grunden för kultur. Utbildning handlar om, att forma människan för världen, men världen är inte blott kultur. Den bör alltså inte bara vara en ”kulturgärning” utan också en ”samhällstjänst”.

Wolterstorff anlägger inte detta perspektiv av strategiska eller utbildningspragmatiska skäl. (De liknar trender inom samtidens sekulära diskussion om användbarheten av högre utbildning samt universitetens 'tredje funktion' som är att kommunicera undervisning och forskning till samhället.) För honom uttrycker snarare denna inriktning en grundläggande kristen syn på bildning. Den skall inte bara beröra kulturen utan måste också inbegripa ”samhällsbygget” eftersom båda är

delar av den verklighet som vi är med och påverkar.

Det grundläggande begrepp som Wolterstorff använder här, vilket bokens titel anger, är hebreiskans *shalom* som kan översättas som frid eller fred. Shalom är inte bara en eskatologisk kategori eller ett abstrakt ideal utan den grund utifrån vilken vi kan tala meningsfullt om skapelsen. Skapelsen var initialt god, och människan mycket god: alla relationer mellan himmel och jord var integrerade och fungerade i harmoni med Gud som sitt ursprung och mål. Denna initiala integration dis-integrerades med människans uppror mot de givna skapelseordningarna. Upproret mot Skaparen får också uttryck i splittrade kulturer och samhällen. Guds frälsningsverk syftar till att re-integrera skapelsen ”i Kristus” och detta är precis det vi ber om i Vår Fader när vi ber om att riket skall komma. Vad blir då konsekvenserna för bildning utifrån detta shalom-perspektiv?

Wolterstorff skriver specifikt från ett nordamerikanskt sammanhang där det kristna universitetet eller högskolan (*college*) är en etablerad institution. I Norden är det relativt ovanligt med högre utbildning från ett kristet perspektiv mer än i teologi och filosofi (och några närliggande ämnen). Men det finns ändå lärdomar som såväl nordiska kristna som undervisar eller studerar i den sekulära akademien som de som finns inom de kristna teologiska högskolorna kan dra. Framförallt tycker jag om Wolterstorffs betoning på att främst se på saken utifrån ett teologiskt och inte pragmatiskt perspektiv.

En av de saker han lyfter fram är att

kristna inte bara skall vara engagerade i att anpassa sekulär kunskap och bildning enligt de etablerade normerna utan vara aktiva i att förpacka och tillämpa dem på nya sätt. T.ex. frågor som rör rättvisa, fred, mat och miljö är levande frågor för i stort sett alla västerlänningar i dag – men de drar oss också in i ett globalt drama, det berör barnarbete och jämställdhetsfrågor i andra delar av världen. Därför bör ett kristet perspektiv på högre utbildning också aktivt involvera ett större, internationellt perspektiv. De gamla akademiska disciplin-förpackningarna behöver omförpackas. Här måste teologin inte svansa efter utan kan leda vägen och ge nya perspektiv och ingångar i hur kurser och program läggs upp. En annan sak som följer från detta är att kristna i akademien och kristna högskolor bör vara

mer engagerade i att bygga broar från teori till praktik. Här handlar det inte bara om att lära sig grekiska för att kunna predika eller lära sig läkarkonst för att bli en god missionär. Vår globala situation kräver mer. Det krävs utbildningar som formar studenter så att de själva kan förstå vad de behöver lära sig för att agera världsförbättrare.

Med andra ord bör karaktärsdanning vara en central del av en kristen högre utbildning. Högre utbildning är givetvis inte det enda sammanhanget där karaktärsdanning behövs men det borde åtminstone vara ett ställe där man kan förvänta sig det och inte minst om vi talar om en kristen syn på saken. Högre utbildning borde alltså eftersträva att dana fridsmakare och inte bara "bildat" folk. Eller rättare sagt, bildat folk borde vara fridsmakare.

1. (Grand Rapids: Eermans, 2004).

2. I skrivande stund är jag emellertid inte säker på att Wolterstorff egentligen säger något nytt om de klassiska bildningstraditionerna som föregår modernismen. Det kan vara så att det som han kritiserar mest är de kompromissartade sätt som delar av dessa traditioner överlevt fram till våra dagar. Wolterstorff har kanske med detta därför inte sagt så mycket nytt ur ett bredare, historiskt perspektiv men han har åtminstone hjälpt mig att se mer.